

ANNA GONTARSKA
Uniwersytet Gdański

KAROLINA MACIEJEWSKA  <https://orcid.org/0000-0003-3374-4279>
Uniwersytet Gdański

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Common, Disregarded, Marginalized. Exploring New Perspectives in Anthropology of Plants”, Gdańsk, 7 maja 2025 roku

W dniu 7 maja 2025 roku w Gdańsku odbyła się konferencja pod tytułem „Common, Disregarded, Marginalized. Exploring New Perspectives in Anthropology of Plants”. Głównym celem wydarzenia było omówienie licznych zagadnień związanych z wielogatunkową antropologią roślin. Konferencja została zorganizowana przez Instytut Antropologii (Wydział Historyczny, Uniwersytet Gdański) jako część projektu „Plants as urban citizens: exploring possibilities for more-than-human flourishing in a metropolis (PLAURCI)”, kierowanego przez Annę Zadrożną. W skład komitetu organizacyjnego weszły: Anna Zadrożna, Filip Rogalski, Bartłomiej Puch, Robert Dettlaff oraz Karolina Maciejewska. Konferencja została przeprowadzona w formie hybrydowej – niektóre z wystąpień zostały zaprezentowane w formie online, a uczestnicy bierni mogli wziąć udział w wydarzeniu stacjonarnie lub zdalnie, za pośrednictwem Internetu. Wydarzenie zostało podzielone na cztery sesje.

Konferencję rozpoczęto powitaniem wszystkich uczestników przez organizatorów: Annę Zadrożną oraz Filipa Rogalskiego. Następnie Anna Zadrożna rozpoczęła pierwszą sesję, podczas której przedstawiono trzy referaty.

Jako pierwsza wystąpiła Carola Von Der Dick (Humboldt University of Berlin, Laboratory: Anthropology of Environment Human Relations), przedstawiając (w formie zdalnej) referat pt. *Critical Diffraction of Plants in the City*. Prelegentka omówiła temat miasta jako przestrzeni, w której jednocześnie istnieje wielogatunkowa współpraca oraz konkurencja. W prezentacji porównała przestrzeń rodzinnego Berlina z Buenos Aires. Wskazała, że miasto jest nie tylko środowiskiem symbiozy, ale także rywalizacji, gdzie ludzie i rośliny konkurują o przestrzeń miejską. Następnie Edda Starck (University of Aberdeen) w referacie *In Death I Sweetly Sing: The Plantiness of Music* omówiła rolę i wzajemne relacje między ludźmi oraz drzewami (świerkami), z których są wytwarzane skrzypce. Wystąpienie podsumowała ciekawym postulatem, aby dbałość o miejsce muzyki w kulturze łączyła się z troską o relacje międzygatunkowe i warunki środowiskowe drzew, z których wytwarzane są instrumenty muzyczne. Ostatni referat w sesji wygłosiła Lisanna Unt (Tallinn University). Jej referat, zatytułowany *How do Thought Frameworks Influence a Person's Relationship with Nature? Modernized Society, Cut Flowers and Multispecies Anthropology* i oparty na pracy licencjackiej, dotyczył badań relacjami między człowiekiem a naturą na przykładzie przemysłu kwiatowego. W dyskusji zamykającej sesję najwięcej miejsca poświęcono zagadnieniom wyznaczania granic między rośliną przydatną i ważną a chwastem.

Drugą sesję, prowadzoną przez Filipa Rogalskiego, otworzył referat Kacpra Świerka (Uniwersytet Gdański) zatytułowany *The Tsíreri Song: Euterpe Precatoria Palm in Traditions of the Matsigenka People (Lowland Peru)*. Prelegent przedstawił wybrane tradycje ludu Matsigenka z peruwiańskiej Amazonii związane z palmą tsíreri (*Euterpe precatoria*). Następny referat, również dotyczący badań w społecznościach rdzennych Amazonii, wygłosiła Aleksandra Iczetkin, doktorantka Uniwersytetu Łódzkiego. Tytuł jej prezentacji brzmiał: *The Process of Negotiating Existence and Meaning of Plants in Amazon Rainforest Through Their Relationship with Indigenous Communities*. W swoim wystąpieniu poruszyła kwestię postrzegania roślin przez rdzenne ludy Amazonii jako czynnych uczestników relacji międzygatunkowych. Kluczowym zagadnieniem w prowadzonych przez prelegentkę badaniach jest ustalenie znaczenia ontologicznej płynności (*ontological fluidity*) oraz tego, jak relacja roślin i ludzi zmienia się w różnych kontekstach. Kolejny referat, *Coca Leaves as a Borrowed Body: Shared Subjectivity and Relational Ontology in the Andes*, wygłosiła Anna Przytomska (badaczka niezależna). Prezentacja dotyczyła koki (*Erythroxylum coca*) jako ważnego elementu tożsamości andyjskiej. Badaczka omówiła znaczenie rośliny w kontekście przekonań i rytuałów, a także odniosła się do relacji ludzi i roślin w badanym regionie. Ostatnim elementem sesji było wystąpienie w formule online Rui'ego M. Sá (University of Lisbon, Portugal) pod tytułem: *Invasive Plant Species and Wildfires: Towards An Ethnography of Eco-Anxiety*. Wystąpienie dotyczyło nie tylko relacji międzygatunkowych, ale również zdrowia psychicznego. Badacz omówił, w jaki sposób w Portugalii ludzie postrzegają gatunki inwazyjne w powiązaniu z pożarami lasów. Zauważył, że badane zagadnienie wiąże się z lękiem oraz poczuciem porzucenia przez rząd Portugalii i instytucje Unii Europejskiej. Końcowa dyskusja dotyczyła głównie

społeczno-kulturowego postrzegania gatunków inwazyjnych oraz metodologicznych konsekwencji zastosowania perspektywy wielogatunkowej w badaniach etnograficznych.

Trzecią sesję poprowadził Rafał Betlejewski, student pierwszego roku etnologii na Uniwersytecie Gdańskim. Jako pierwsza wystąpiła Małgorzata Kowalska (Instytut Antropologii i Etnologii UAM w Poznaniu) z referatem *Anthropology not of but in Relation to Stonewort Meadows*. Prezentacja dotyczyła łąk ramienicowych, występujących w niektórych jeziorach objętych programem Natura 2000. Kolejny referat: *Entangled Movements: Migrant Plants, Migrant People in Contemporary Germany* należał do Hilal Alkan (Leibniz-Zentrum Moderner Orient). Mówczyni opowiedziała o swoich badaniach w społeczności tureckich migrantów, którzy osiedlili się w Niemczech w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat. Jej wystąpienie dotyczyło relacji między migrantami a przywożonymi przez nich roślinami. Ostatni referat w tej sesji wygłosiła Anna Zadrozna (Uniwersytet Gdański). W wystąpieniu zatytułowanym *Rethinking Possibilities for More-Than-Human Futures With Plants* badaczka skupiła się na sposobach planowania oraz zarządzania terenami zielonymi oraz roślinami w miastach, porównując przypadki Gdańska oraz Stambułu. W dyskusji zamykającej sesję dużo uwagi poświęcono pytaniu, kiedy roślina inwazyjna przestaje być obca oraz znaczeniom roślin w różnych kontekstach społecznych.

Zwieńczeniem konferencji był wykład plenarny *Symbiogenesis With Plants. From Hybrid Agency to Decentered Multispecies Design* wygłoszony przez profesora Ebena Kirkseya (University of Oxford). Podczas trwającego półtorej godziny wykładu zostały omówione zagadnienia związane z symbiogenезą ludzi i roślin. Posługując się licznymi przykładami, badacz opisał proces tworzenia się relacji z roślinami jako gatunkami towarzyszącymi. Dyskusje na podjęte tematy długo kontynuowano w kularach.

Omówiona konferencja była ważnym i interesującym wydarzeniem dla wszystkich zainteresowanych wielogatunkową antropologią roślin. Wśród osób przysłuchującym się wystąpieniom szczególnie licznie pojawili się studenci, w tym my – studentki i studenci pierwszego roku studiów licencjackich na kierunku etnologia Uniwersytetu Gdańskiego. Udział w tej konferencji był dla nas szczególnie cenny i ciekawy. Dla wielu z nas było to pierwsze zetknięcie się z konferencją naukową w roli biernych uczestników. Omawiane zagadnienia bardzo nas zaciekały, zwłaszcza że była to dla nas dziedzina mniej znana. Jednocześnie konferencja wymagała od nas cierpliwości i skupienia, aby zrozumieć poruszane tematy. Mamy nadzieję, że w przyszłości będziemy mieć wiele okazji do uczestnictwa w podobnych wydarzeniach naukowych.

Niniejsze sprawozdanie powstało jako uzupełniające zadanie w ramach przedmiotu „Podstawy warsztatu naukowego” prowadzonego przez doktora Filipa Rogalskiego dla studentek i studentów pierwszego roku studiów licencjackich na kierunku etnologia na Uniwersytecie Gdańskim. Pragniemy serdecznie podziękować Panu doktorowi Filipowi Rogalskiemu za udzielone wsparcie i uwagi merytoryczne w przygotowaniu niniejszego tekstu.

SUMMARY

Report from the International Academic Conference “Common, Disregarded, Marginalized. Exploring New Perspectives in Anthropology of Plants”
Gdańsk, May 7, 2025

This paper presents a summary of the international academic conference “Common, Disregarded, Marginalized: Exploring New Perspectives in the Anthropology of Plants” is the title of an international academic conference held on May 7, 2025, at the University of Gdańsk, aiming to highlight previously understudied plants, practices, and places in the field of anthropology. The conference sought to provide new theoretical and methodological perspectives by focusing on the “margins of socio-cultural worlds”, such as “weeds” and ruderal plants, as well as less-studied botanical entanglements

Keywords: anthropology of plants, more-than-human anthropology